

RAKARÖR

INFORMATIONSBLAG FRÅN LABORATORIEMEDICIN

Nr 65 mars 2012

KLINISK KEMI

Efterbeställning av analyser

-Karin Goldkuhl-

Fr.o.m. 1 mars, debiterar de kliniskt kemiska laboratorier i länet efterbeställning av analyser med en avgift på 25 kronor per gång.

Osända elektroniska remisser

-Eija Lundströmer-

Kemiska laboratorier lägger inte längre upp automatiskt beställningar på de rör som kommer utan remiss.

Vi noterar med glädje att många har skärpt sina rutiner. Tyvärr finns det fortfarande patienter som tar prover förgäves, eftersom remissen inte blir sänd och provet inte blir analyserat. Provtagningen är inte komplett innan remissen är sänd! Använd VAS-funktionen LA10 för att bevaka osända remisser från din enhet.

Inregistrering av patientnära labresultat i VAS.

Rekommendationer

-Staffan Wikström-

Analysmetoderna i de patientnära instrumenten är ofta helt andra än de som finns på sjukhuslaboratorier. Av den anledningen bör resultaten registreras in i VAS i separata koder. För att det inte skall bli ett ännu större virrvarr av koder rekommenderas följande:

Plasmaglukos	gluK
Plasmaglukos, fastevärde	gluKF
CRP	CRPM (M-et kommer från "manuella" metoder)
Troponin T	BtropT
NT-proBNP	BNP
D-dimer (där vi anger "positivt" eller "negativt")	dimer Q (Q = kvalitativt, d.v.s. pos. eller neg.)
B-Hemoglobin	Hb
PK	PKM

Försäkra er också om att det blir rätt analyserande laboratorium angivet, då resultaten förs in.

Analys av udda vätskor

-Lena Kruse-

Beställning av udda vätskor t.ex. ascites, ledvätska och pleuravätska går att beställa i VAS, vilket gör att ni får snabbare svar. VAS-koderna för analyserna är:

<u>Ascites</u>	<u>Ledvätska</u>	<u>Pleuravätsk</u>
AValb	LValb	PValb
AVamyl	LVglu	PVamyl
AVbil	LVkris	PVglu
AVglu	LVIakt	PVIakt
AVkrea	LVIpk	PVIld
AVlpk	LVmono	PVIpk
AVtrig	LVpoly	PVtrig
AVmono		PVmono
AVpoly		PVpoly

Rutinkemianalyser av samtliga vätskor tas i ett rör utan tillsats, förutom glukos och laktat som tas i fluoridrör med ljus-grå kork.

LPK i ledvätska tas i EDTA-rör (lila kork).

LPK i pleuravätska eller ascites tas i EDTA-rör eller i ett rör utan tillsats.

Komplett sortiment finns på laboratoriet i Sunderbyn. Laktat saknas i Kiruna, Kalix och Piteå samt kristaller analyseras endast i Sunderbyn.

Efterlysning! Vem behöver ASAT? Vem behöver FT3?

-Eija Lundströmer-

Under 2011 analyserades ca 56.000 ASAT på norrbottenslaboratorier till en kostnad på ca 1 miljon kronor för våra kunder. Det tas vid ungefär två av tre tillfällen samtidigt med ALAT. Vad tillför ASAT för kompletterande information, eller slinker den med av gammal vana i analyspaketet?

Ytterligare ett prov som överanvänds är FT3. Det är ett specialistprov för endokrinologer. Stora lokala variationer finns på beställningsmönstret i länet; Gällivare tar förhållandevis flest FT3 och Piteå är bäst men tar ändå för många. Tyreoideasjukdomar är vanliga och lättdiag-nostiserade, men som primär tyreoidea-utredning räcker ofta TSH ensam. Uppskattningsvis betalas det en miljon kronor per år för onödiga tyreoideaanalyser. Tabell med statistik inklusive beställnings-mönster, se i Labhandboken.

PK kan frysas och analyseras ur samma rör som APTT

-Elisabet Söderström-

När PK ska tas samtidigt som APTT, behöver ni bara ta ett citratrör. PK kan analyseras i avhållt plasma som varit frusen. Detta underlättar både för provtagare och för kem lab. Det är, som tidigare, såklart viktigt att kontrollera fyllnadsgraden av citratören, eftersom plasman är avhållt. Hållbarheten begränsas i dessa fall av APTT, som skall centrifugeras inom 1 timme och därefter frysas vid transporttider längre än 4 timmar. Då endast PK skall analyseras, är hållbarheten för ven- och artärblod som tidigare 24 timmar i rumstemperatur och kyla. När transporttiden överstiger 24 timmar ska provet centrifugeras och plasma hällas av och frysas.

Markörer för alkoholmissbruk

-Eija Lundströmer-

Sedan 2011-12-06 analyseras CDT med ny metod på kliniskt kemiska laboratoriet i Sunderbyn. Vi tackar våra kunder för visat tålamod i samband med analysstoppet vid bytet. I gengäld får ni nu genomsnittligt kortare svarstider. Priset för CDT är oförändrat 200 kr.

CDT (carbohydrate-deficient-transferrin) är numera en etablerad markör för alkoholmissbruk. Referensintervallet på <2 % av det totala transferrinet är skapad med hjälp av AUDIT-formuläret, så att 99 % av alla individer utan alkoholproblem erhåller ett normalvärde. Svaghet hos CDT är att det finns individer med överkonsumtion som förblir oupptäckta. Mer om CDT kan läsas i Labhandboken.

Sedan något år finns det en ny markör för alkoholmissbruk, **PEth**, fosfatidyletanol. PEth är en abnorm fosfolipid som bildas endast i närvaro av etanol d.v.s. specificiteten är 100 %, den har dessutom en högre sensitivitet än CDT för alkoholmissbruk. PEth har ännu inte hunnit etablera sig på samma sätt som CDT, t.ex. i juridiska sammanhang. B-PEth analyseras vid klinisk kemi i Umeå sedan 2011, priset är 300 kr. De har gjort en intressant jämförelse mellan CDT och PEth, tabell finns i Labhandboken.

⇒ Till sida 2

KLINISK KEMI forts.

Kapillär SR läggs ned

-Eija Lundströmer-

Kapillär SR, ”mikro-sänka”, som tas i mikrotainerrör har visat sig ha otillräcklig kvalitet. Analysen läggs ner på samtliga sjukhuslaboratorier i Norrbotten 2012-03-12.

Alternativ till manuell SR är att ta SR i EDTA-rör (SRsy i VAS). Ett välfyllt rör räcker för både blodstatus och SR.

MIKROBIOLOGI

Chlamydia trachomatis diagnostik

-Inger Larsson-

Mikrobiologiska laboratoriet gör maskinel-la förändringar för Chlamydia trachomatis diagnostiken under mars 2012.

Vi inför därför provtagningsset för klamydia.

1. Klamydiaset (UPT-rör och pipett) för URINprov
2. Klamydiaset (diluentrör och provtagningspinne/ar) för CERVIXprov
3. Klamydiaset (diluentrör och provtagningspinne) för URETRAProv

Klamydiaset cervix/uretra ersätter de ”gamla” klamydia transportrören som krävde frysförvaring.

De ”nya” klamydiaseten kan förvaras +2 till rumstemperatur.

OBS! Vätskan i diluentrör och UPT-rör skall endast användas för transport.

Använd fysiologisk koksalt om provtagningspinnen behöver fuktas.

Klamydiaset beställes från Mikrobiologiska laboratoriet, Sunderby sjukhus i första hand via FAX 0920-28 27 19, alternativt via telefon 0920-28 27 18.

Det blir inga extra kostnader för kliniker eller vårdcentraler för provtagningsset.

På provtagningsset står det även Neisseria gonorrhoeae - detta gäller inte i Norrbotten. Gonokockerna odlas som vanligt.

Mikrobiologiska laboratoriet byter labdatasystem

-Inger Larsson-

Mikrobiologiska laboratoriet kommer att byta labdatasystem från Kebo mikrobiologi till C5LIMS, samma system som alla kemlab i länet har.

Under övergångsperioden kommer vi att köra parallellt med det gamla och det nya systemet. Vi beräknar att övergångsperioden kommer att vara under mars-april månad.

För våra beställare innebär det en del förändringar vid upplägg av provkoder och tillhörande information.

En instruktionsfilm om förändringarna i VAS kommer att publiceras på kunskapsbanken och labhandbokens hemsida.

PATOLOGI OCH CYTOLOGI

Osända elektroniska remisser

-Monica Häggström-

Vi vill påminna våra beställare om vikten av att remisserna i VAS blir sända.

Vi emottar dagligen prover, där remisserna ej är sända. Detta föranleder en hel del telefonsamtal från laboratoriet till berörda enheter!

Vi vill också mana er att i VAS använda **LA10** för att bevaka osända remisser.